

A SZÉLMALOMHARCOS VII. fejezet

A nagy utazás éve 1987

Molnár Tamás életfilmje

1987 elején az ország már felbolydult méhkas. Egyre inkább érezni a változások előszelét. Úgy döntünk, hogy január 28.-án, szerdán délután 17 órakor megrendezzük végre a rendhagyó Harcoló Város kiállítást, valamint a SZETA javára felajánlott árverést a Münnich Ferenc utcai lakásban. Délelőtt felrakjuk a pályázatra beérkezett negyvenegy műalkotást a falakra, majd az egész tárlatot lefilmezzük a Krassótól kapott kamerával. Kora délután lehet már éppen pihentünk, amikor csöngettek. Az ajtóban nyomozók állnak, a ház és a környék dugig tele van egyenruhás és civil rendőrrel. Házkutatási paranccsal mindent felforgatnak, a falakról leszedik a képeket, jegyzőkönyvet készítenek az elkobzott tárgyakról és elmennek. Később visszajön egy esetlen rendőr, mert az én szobraimat véletlenül itt felejtik. Kicsit tanácstalanok vagyunk, aztán frappáns ötletünk támad. Negyvenegy példányban lesokszorosítjuk a házkutatási jegyzőkönyvet és kirakjuk a műtárgyak helyére. Igazi vizuális abszurd: - az 1956-os forradalomra emlékező, annak emléket állító kiállítás hűlt helyén, Bodrogi József r. százados aláírásával, az V. kerületi Rendőrkapitányság Igazgatásrendészeti Osztályának 53/1987. sz. határozata van kiállítva, (Zováth László és Barabás Istvánné hatósági tanúk előtt). Mint később kiderült, a hatóságok szemében a kiállítás ellenforradalminak, ideológiai és politikai diverziónak valamint belső ellenséges tevékenységnek minősült.

Az eseményre érkezők megdöbbenve nézik a csupasz falakat. A házigazdák nevében köszöntöm a mintegy százfőnyi látogatót, majd Radnóti Sándor esztéta megnyitja a furcsa kiállítást. Utána Solt Otília arról beszél, hogy a kiállítást követő aukció a szegényeket támogatta volna. Legvégül Pálinkás Robi felolvassa a rendőri akció okozta csalódott és elkeseredett hangú kiáltványt, amelyet a megnyitó előtt közösen fogalmazunk. Néhány hónappal később, április 6.-án a XIII. kerületi elsőfokú szabálysértési hatóság határozatot hoz sajtórendészeti, művészeti vétség (?), és tiltott adománygyűjtés elkövetése miatt. A csoport tagjai összesen 23.000.- forint pénzbüntetést kapnak, amely be nem fizetés esetén átváltható 200.- Ft/nap elzárásra. A rendőrség elrendeli továbbá a műtárgyak elkobzását és megsemmisítését. Természetesen azonnal fellebbezünk, bár tudjuk, hogy ebben a diktatúrában a jog eszközei erősen korlátozottak. Felvillan előttem a szürreális kép, a XX. század második felében festményeket égető rendőrökről.

A frissen kapott kamerával és jegyzetfüzetemmel egész nap a városban rohangálok. Felveszem a fontosabb társadalmi eseményeket, este híryanagokat készítek, mert éjfél körül Krassó hív

telefonon, akinek naponta részletes beszámolót küldök a forrongó országról. Jól működik a rendszer, reggel már mindenről tud és tudósít a SZER és a BBC. Január végén Köpeczi összekülönbözik az Írószövetséggel, az író társadalom egyre dühösebb. Pozsgay folyamatosan tágítja a közbeszédet, miközben Grósz egyre inkább fenyegetőzik. Június közepén Kis, Kőszeg és Solt – felrúgva a monori egyezséget -, hamarabb bejelenti és nyilvánosságra hozza a mélyreható politikai változásokra felszólító Társadalmi Szerződés vitaanyagát, melyben kijelentik „Kádárnak mennie kell!”. A népiek ezen a lépésen vérig sértődnek, Csurka levelet ír Vásárhelyinek, melyben lemondják a második monori összejövetelt. Ilyen feszült légkörben ül össze ősszel a Lakitelki találkozó, ahol a jelenlévő népiek előkészítik az MDF megalakulását, valamint sürgetik a kommunista párt és ország közötti mielőbbi párbeszédet. Válaszul elindul az Örley Kör szervezésében a „Jövőhajó”, ahol dunai hajókirándulások keretében fejti ki véleményét többek között Kis, TGM és Szabó Miklós. Az alkonyati fényben Bokrossal állunk a hajó tatján, közösen csodáljuk a gyönyörűen kivilágított budai várat. Egyszer csak csendesen megszólal barátom: - Milyen szép ez a megszállt város. Kár, hogy a kommunisták és ügynökeik itt vannak a nyakunkon!

Egyre erősebb társadalmi vita zajlik minden fórumon, egyre növekszik értelmiségi körökben a feszültség. A kibontakozó össznépi szervezkedésnek érezhetően mi, radikális antikommunista csoportok leszünk a kárvallottjai. A revizionisták és a népiek nem szenvednek el különösebb atrocitást, irányunkban viszont egyre nagyobb a hatósági agresszió. Március elején a Demokratát szerkesztő Nagy Jenőt hatalmas pénzbüntetéssel sújtják. Kényszerűségből fogadóórát tart és szamizdatokat árul az óbudai Malom vendéglőben, majd később a Komjádi uszoda büféjében, ahol folyamatosan nyomozók zaklatják. Március 15.-e aránylag csendesen eltelik, elevenen él még mindenki az elmúlt évi brutalitás. Az utcákon kisebb tüntetések, elviszik Diószegi Olga aktivistát, mi egy szerény kiállítással emlékezünk Philipp Tibi lakásán. Áprilisban rendőri erőszaknak esik áldozatul az Égtájak között elnevezésű folyóirat szerkesztősége. Meghurcolják Bognár Mikolát, Talata Józsefet, Bartók Gyulát és Rusai Lászlót. Én eközben Nagy Jenő ABC Kiadója segítségével száz példányban kiadom a Szentháromság című abszurd drámáimat tartalmazó kötetemet. Művészeti szempontból jelentős az év, hiszen a Kassák centenárium keretében kiváló előadások és kiállítások vannak szerte a városban, ráadásul tavasszal Romhányi László vezetésével átadásra kerül a népligeti Jurta színház, az ellenzéki csoportok későbbi találkozóhelye. Itt alakul meg később az MDF, az SZDSZ, a FIDESZ, valamint többek között a POFOSZ és a MOP is. Mi szintén többször fellépünk, szerepelünk és kiállítunk a színházban.

Első, nagyobb tömeg előtti beszédemmel májusban debütálok. Tudomásunkra jut, hogy a kormányzat hamarosan Raoul Wallenberg szobrot avat a Hűvösvölgyi úton. Az ellenzéki csoportok közösen úgy határoznak, hogy ez az esemény jó alkalom a nemzetközi közvélemény előtti nyilvános bemutatkozásra, ezért mindenképpen felszólalnak ezen a megemlékezésen. Gadó György, a Salom folyóirat főszerkesztője megírja igen terjedelmes felszólalását, de mivel nem kizárólagosan zsidó belügről van szó, felkérnek, hogy olvassam fel az ellenzéki csoportok közös memorandumát. Délután, vezető állami és pártemberek gyűréjében felavatják a Varga Imre által jegyzett műalkotást. Amikor véget ért a hivatalos ünneplés, hirtelen odalépek a mikrofonhoz és elkezdem felolvasni az előre leírt szöveget. Teljes a tanácstalanság és a zűrzavar, a technikusok azonnal kikapcsolják a hangosítást. A pártemberek kocsiba pattannak és elhajtanak, viszont a javarészt idősebb emberekből álló tömeg szorosan körülvesz és biztat, hogy ne féljek senkitől, bátran olvassam fel a beszédemet. Félek, remeg a papír a kezemben, de túljutok a nehezén. Érdekes módon a közelben lévő nyomozók sem bántanak. Utólag sokáig izgat a gondolat, hogy vajon miért éppen rám, a közismerten „ellenséges ellenzéki” antikommunistára esett a választás. Bokros az Inconnu képviseletében, néhány nap múlva közreműködőként részt vesz az Alternatív Cultural Center (ACC) által szervezett, Sztálin portrék és grafikák című nemzetközi kiállításon. Sztálin és Lenin Coca Cola reklámarcként sem mutat rosszul...

A rendszer három dátumtól fél leginkább: - Március 15.-től, június 16.-tól és október 23.-tól szabályszerűen rettegnék. A tavaszt idén kisebb balhékkal megúszták, most itt van a nyakukon ismét Nagy Imre kivégzésének dátuma. Mi ellenzékiek, TGM akkori lakásában találkoztunk, amely közvetlenül a Batthyány örökmécsesnél található. A lakást anyja kapta a párttól, mert bár állítólag vezető kommunista funkcionárius volt, Ceausescu elűldözte Romániából. A tüntetés előtt itt gyülekezünk. Nekem az lesz a feladatom, hogy fentről figyeljem az eseményeket, és ha bármi történik, azonnal jelentsem Krassón keresztül a külföldi hírügynökségeknek. A meghirdetett időpontban szép számmal gyülekezni kezdenek az emberek, lehetünk vagy ötvenen. Megjelenik Csoóri is, de furcsa mód nem jön közelebb, távolról a járdáról figyeli óvatosan az eseményeket.

Amikor az ellenzékiek kilépnek az utcára, hirtelen rengeteg rendőr és állambiztonsági lepi el a teret. Először Demszkyt ütik meg, majd a segítségére siető Orbánt vonszolják el. Kis János közbelép, de őt igazából nem bántják, csak taszigálják. A tömeg üvöltözik: - „Rendőrállam!”, „Éljen Nagy Imre!”. Néhányan virágot tesznek vagy dobznak az emlékmű talpazatára, majd

rendőrök sorfala között elindul a tömeg a Televízió székháza felé. Itt Kis János mond rövid beszédet a lépcsőkön, majd hirtelen megjelennek a Grósz-huszároknak csúfolt rendőrmotorosok, akik durván belehajtanak az emberek közé, és brutálisan ütni-verní kezdik a legalább ezerfősre duzzadt tömeget. Látom, ahogyan Solt Otília elesik, még a földön is ütlegetik a rendőrök. Az oszlatást követően sokan a Vörösmarty térre vonulnak, ahol Mécs Imre tart kisebb beszédet. Én – akárcsak Pesty Laci a Fekete Doboz munkatársa-, mindent rögzítek, aztán rohanok haza és megcsörgettem Krassót. Gyorsan bediktálom az eseményeket, az esti órákban már mindent tud az itthoni és a nyugati közvélemény. Egy hónappal a brutális eseményt követően, Grósz interjút ad a Newsweek magazinnak, amelyben azt állítja, hogy azért oszlatták fel a tüntetést, mert az ellenzékiek fasiszta propagandát folytattak és megtámadták a rendőröket. Mi közleményben tiltakozunk és helyreigazítást követelünk az újságtól, amelyet végül közzétesznek. A sok tudósítás mellett egyáltalán nincs időm a művészetre, sőt még a családomra sem. Balhéból és kényszerűségből havonta írunk néhány izgalmas politikai levelet, amitől Grósz és a párt egyre idegesebb! Augusztus 23.-án, a szovjet-német megneemtámadási szerződés 48. évfordulóján például levelet küldünk a szovjet nagykövetség címére, melyben többekkel együtt követeljük a Balti államok függetlenségét. Máskor nyílt levélben köszönjük meg a SZER támogatását, és a második nyilvánosság megteremtése érdekében végzett több évtizedes munkáját.

Krassóval napi szinten beszélek, állandóan csábít bennünket Londonba. Amíg egy földi halandónak mindenféle hivatalos állami- és pártengedélyek kellene, addig az ismert revizionista ellenzékiek, különböző meghívásokkal és ösztöndíjakkal úgy jönnek-mennek át a határon, mint kés a vajban. Haraszti és Szilágyi most jött haza, Eörsi már kiutazott, Kis János is készül egy évre kiköltözni Amerikába. Miért ne mennénk mi is? A kalandvágy ellenállhatatlan erővel hajt az utazás felé, hiszen még sohasem voltam nyugaton. Apám középiskolás koromban elvitt néhány órára a Jugoszláv területen fekvő Szabadkára - ami óriási élményem-, de azóta még útlevéllal sem rendelkezem. Feleségem beleegyezésével – aki néhány hónapos kislányunkkal itthon marad-, végül hárman indulunk útnak. Nincs sok bizodalunk hozzá, hogy kiengednek, de Péterrel és Magdival szeptember elején mégis megkapjuk úti okmányainkat. Közben családommal el kell hagynom Somogyi Győző Rakparti albérletét, így az összes bútort átrámozzuk Philipp Tibi közeli lakásába. Az utazás előtt átmenetileg, így teljesen otthontalanná válunk. Akkoriban néha mi nyomtatjuk a Hírmondó borítóját, ezért nem meglepő, hogy Bokrosék Izabella utcai lakásába az utazás előtt hirtelen betoppan Demszky. Rövid beszélgetés során közli, azt üzenik az elvtársak - ha jót akarunk-, ne jöjünk haza külföldről. Igazából meg sem lepődünk. Ismerjük Demszky maoista múltját és azt a történetet, amikor álláslehetőségért ácsingózott a belügynél. Fel sem vetődik bennünk az emigráció gondolata. Mi nem disszidálni akarunk, hanem sokkal inkább kapcsolatokat építeni megyünk Londonba. Felkeresni kinti barátainkat és rendhagyó módon megünnepelni a magyar forradalom évfordulóját.

Egy verőfényes szeptemberi napon, Péter libafos színű zöld Trabantjával elindulunk életünk egyik legnagyobb kalandjára. A határon elfog némi izgalom, de rövid várakozás után simán átjutunk. A legelső parkolóban megállunk és boldogan összeölelkezünk. Harminckettő évesen először próbálom felfogni, hogy szabad földön vagyok. Megilletődve nézzük a csodás tájat, a szép házakat és a gondtalan embereket. Itt tényleg minden más, még a fű is zöldebb, mint odaát. Első éjszaka Salzburgig pöfékelünk. Már éjszaka van, fáradtak vagyunk, gyanútlanul beesünk egy elegáns szállodába. A fürdőszoba kész IQ-teszt, alig tudom megnyitni a vízcsapot. Másnap megreggelizünk és távozáskor rádöbbenünk, hogy egész vagyont hagyunk itt. Jó, ha elvergődünk Münchenig. Este van már, mire megérkezünk. Önfeladten bámuljuk a hatalmas csillogó várost, néhányszor eltévedünk. Némi kerülő után, Lángh Júlia – Konrád volt felesége-, lakásán fogad bennünket néhány sohasem látott, szabad európás ismerősünk. Másnap az angolparkon keresztül besétálunk a rádióba. Feltűzöm kabátomra a látogató-kártyát és belépek a gyermekkoromban elképzelt misztikus épületbe. Odabenn a magyar osztály munkatársai örömmel fogadnak. Hírből régóta ismernek már bennünket, de megható az első személyes találkozás. Kasza beinvitál Büky Barnához és Ribánszky Lászlóhoz a rádió igazgatójához, ott vannak az amerikai vezetők is. Elbeszélgetünk a hazai helyzetről, majd megkérnek, adjunk egy részletes életrajzi interjút magunkról, melyet archiválnak a rádió számára. A meglepetés még csak ezután következik, közlik velünk, hogy itt van Krassó is Münchenben.

Másnap madarat lehet fogatni velem. Együtt kávézunk Lovas Pistával, Zsille Zolival és Gyurival, mindhárman szapulják a hazai revizionista ellenzéket. Lovas a tengerentúlról érkezett profi újságíró, akit éppen akkor forgat ki szinte minden vagyonából indián származású felesége. Zsille régi ellenzéki, a magyar szamizdat megteremtője, aki Bécsben működtetett egy hírszolgálatot, mielőtt idekerült Münchenbe. Odakinn az utcán feltámad a szél, hirtelen erősen havazik. Olyan az egész, mintha valamiféle különös, szürreális álmot látnék. Néhány napot töltünk itt, folyamatosan interjúkat adunk, hajnalig sörözünk és beszélgetünk. Közös eltervezzük a londoni programot, hiszen éppen kinti tartózkodásunk idejére esik az 56-os forradalom újabb évfordulója. Krassó és Háy Ági hamarosan visszarepül Londonba, mi Párizsnak vesszük az útirányt. A francia fővárosban három csodálatos napot töltünk Konrád gyerekeinek a lakásában. Alig alszunk, szájtátva bolyongunk keresztül-kasul a színes forgatagban, a művész negyedekben és a múzeumokban. Aztán Normandia romantikus tájain keresztül elvergődünk a csatornáig és jókora viharban átkelünk a tengeren. A hatalmas hajón Magdi szédül és hány, mi Péterrel Johnnie Walker-t vedelünk. Éjfél körül szakadó esőben megtaláljuk Krassó Miklós egykori belvárosi lakását. Becsöngetünk, nyikorgó lépcsőkön felmászunk az emeletre és meghátrálunk. Gyuri már ezt a lakást is teljesen belakta. Régi tűzvész nyomai szerte-szét, a füstös, kormos szobákban óriási a rendetlenség. Fáradtan eltúrjuk a lomot, lefekszünk a földre, oda a kopott sokszorosítógép mellé, a sok könyv és írat közé aludni. Nézem szemközt a nagy lengyel Szolidaritás lobogót a falon és mély álomba

merülök.

Másnapra konszolidálódik a helyzet. Észak-Londonban, sok ír lakó között, egy kedves utcácskában Bereznay Andrásnál találunk menedéket. (Őt a sok önzetlen segítség miatt, később tiszteletbeli Inconnu taggá választjuk!) Estefelé lemegyünk a közeli ír kocsmába. Amikor megtudják, hogy magyarok vagyunk, baráttan ölelgetnek és itatnak. Igen furcsa jelenség errefelé, de Margaret Thatcher fővárosában, éjjélkor az ír himnusz éneklése közben perselyeznek és pénzt gyűjtenek az IRA-nak. Sok furcsa élményben van részünk itt tartózkodásunk alatt. Hamarosan kiderül, hogy Krassó nem csak a lakást, de Londont is teljesen belakta, vagyis mindent és mindenkit ismer, mindenhová bejáratos. Minden napra programok tucatjait szervezi nekünk. Megismertet a magyar emigráció tagjaival, fogadáson vacsorázunk a Magyar Házban. Bevisz a BBC-be, ahol a Siklós István vezette magyar osztály munkatársai folyamatosan interjúkat készítenek velünk. Vacsorát szervez angol konzervatív politikusokkal, majd végigvezettet bennünket a Lordok Házában. Bemutat egy liberális művészkörnek, színes papírsárkányokat eregetünk, elcibál TGM anglikán esküvőjére, aki akkor éppen konzervatív korszakát éli. Másnap megszervezi az Amnesty International vezetőivel való találkozást. Közben ellátogatunk két egyetemi városba, Oxfordba és Cambridge-be is. Szabadidőnkben lógunk a pubokban, bámuljuk a Covent Garden utcazenészeit, megcsodáljuk London fantasztikus nevezetességeit és persze művészkedünk is. Elkészítetek egy művészeti albumot A hús mitológiája címmel. Már erősen fogytán a pénzünk - amit a SZER fizetett a müncheni interjúkért-, ezért Gyurihoz fordulunk segítségért. Ő azonnal telefont ragad, valakivel hosszasan üvöltözik angolul, majd közli: - Annyi marhaságra számolatlanul szórják a pénzt és nektek azért, mert nem szeretitek a kommunistákat, nem akarnak adni egy vasat sem. Felhívtam Soros titkárságát és kivettem belőlük ezer dollárt. Elég lesz?

Fellélegzünk. Siklós is támogat némi összeggel a BBC-nek adott híryanagokért, így nekiláthatunk 56-os bemutatkozásunk és emlékestünk megszervezéséhez. Az évforduló napjának délelőttjén a magyar emigráció tagjaival megkoszorúzzuk a londoni Szabadság emlékművet, ahol rövid beszédet mondok. Este a Meeting Hause-ban rendezünk 56-os grafikai kiállítás és telefonos konferenciabeszélgetést, az itthon ünneplő ellenzéki barátainkkal közösen. Krassó nem nyugszik, néhány nap múlva beszervez bennünket az éppen újjáalakuló angol munkáspárt kongresszusára. Aznap este egy zsúfolásig megtelt nagyteremben, lengyel és cseh ellenzékiek társaságában már fenn ülök a pulpituson, a frissen megválasztott fiatal pártvezető Tony Blair mellett. Más kelet-európai ellenzékiekkel együtt, rövid beszédet mondok a

kommunizmus elleni küzdelemről, de nem igazán értem, hogy mit keresek én itt. Krassó megnyugtat: - Margaret Thatchert és a konzervatívokat nem igen érdekli a távoli Magyarország sorsa. Az itteni baloldal nem olyan, mint otthon, ezek is utálják az oroszokat és a kommunistákat, ráadásul legalább megértik, hogy miért harcolunk. – mondja nekihevülten. Este ráébredek, hogy Gyurinak ismét igaza van. Roger Scuton ismert politikai elemző a felsőház tagja, meghív bennünket vacsorázni a lakására, ami igen nagy szó egy kékvérű lord esetében. A saját kezűleg elkészített étel borzalmas, nálam különösen a birkafaggyúból és szilvalekvárból alkotott ősi angol mártás - általam csak „takonyszósznak” nevezett massa-, veri ki a biztosítékot. A vacsorát követően végre pálinkázunk, amikor betoppan Schöpflin György egyetemi tanár. Közte és házigazdánk között éles vita robban ki Kelet-Európa és a magyar ellenzék megítélése és szerepe miatt. Scruton nagy jövőt jósol az antikommunista radikalizmusnak, míg Schöpflin elitista, finnyás és szkeptikus.

Szinte egy pillanat alatt elrohan a Londonban eltöltött néhány hét. Közeledik karácsony, otthon már vár családom. Megbeszélem a feleségemmel, hogy Bécsben találkozunk. Péter és Magdi később jönnek vissza a reterát zöld Trabanttal. Aztán eljön a búcsú pillanata, Gyuri erősen agitál, hogy otthon vállaljak még aktívabb politikai szerepet. Nem akarja megérteni a kialakuló új közélettel szembeni mély ellenérzéseimet. Megígéri mindenesetre, ha a helyzet megengedi, azonnal hazatér Budapestre. Félek a repülőúttól, de elindulok hazafelé. Bécsben a repülőtéren már vár rám Blumgrund János bácsi, egykori 56-os menekült, aki zsidó származása ellenére nagy tisztelője Horthy Miklós Kormányzó Úrnak. Egy hétig nála lakunk feleségemmel. Napközben kirándulunk, járjuk a gyönyörű belvárost, esténként Horthy Miklós portugáliai száműzetésben írt életrajzi kötetét olvasom. Az osztrák főváros Kelet-Európa kapuja. Olyan, mintha otthon lennénk, a város telis tele van álcázott kelet-európai ügynökökkel. Már a másnapi séta alkalmával észreveszem, hogy szorosan követnek. Az itteniek közben szeretettel fogadnak. A Pázmánimban megismerem a magyar emigráció vezető tagjait. A Die Presse újságírója, Martos Péter interjút készít velem. Megkérdezi, hogy biztosan haza akarok-e menni, mert fél, hogy azonnal letartóztatnak. Megkérem, hogy szerezze már be nekem az Emberi jogok egyetemes nyilatkozatát, valamint az orosz-afgán háborúról készült fotódokumentum sorozatot, amit szeretnék otthon kiállítani.

Érzem, hogy baj lesz, de már vár Magyarország. Hosszasan búcsúzunk ismerőseinktől a pályaudvaron, majd a vonat lassan kigördül Budapest irányába. A határhoz közeledve legbelül sejtem, hogy utazásunk nem lesz zökkenőmentes. Alighogy átlépjük a határt, két vámtiszt tépi

fel a kupé ajtaját. Az egyik egyenruhás, erősen ittas állapotban nekilát csomagjaink tüzetes átvizsgálásához. Rövid kutakodás után megtalálják, amit keresnek, majd kiküldik utastársainkat a peronra. Győrnél nyomozók szállnak fel a vonatra és végig őriznek Budapestig. Este van már, amikor bekísérnek a Keleti pályaudvar szürke és nyomasztó rendőrsére. Itt már állambiztonsági nyomozók várnak rám. Feleségemet rövid kihallgatás után elengedik, aki azonnal felhívja Kőszeget. Már félórása folyik a kihallgatásom, amikor beront egy újabb ideges nyomozó és közli a többiekkel, hogy a Szabad Európa Rádió folyamatosan beszámol őrizetbe vételem körülményeiről. Az eljárás során tiltakozom a rendőrségi zaklatásom miatt, külön sérelmezem a Magyarország által is aláírt emberjogi nyilatkozat és a fényképek elkobzását. A dühös nyomozókat az elmebaj kerülgeti, de éjfél után kettőkor kiengednek. Odakinn hideg, rideg a téli éjszaka. Borzongva körülnézek a főváros kihalt sötét utcáin és taxiba szálllok. Hazáig követ két autó, hazaérkezem a kádári Magyarországra. Végre ismét családom körében ünnepelek, a szolnoki szenteste gyorsan eltelik. Másnap hajnalban csöngetnek. Két civil ruhás nyomozó áll a kapuban, azonnali hatállyal bevonják útleveletem.

(folytatjuk)